

อถ สตฺถา ปาโถว มหาโมคฺคัลลานตฺเถรํ อามนฺเตสิ “เอโส โมคฺคัลลาน ราชคหฺสฺส อวิหฺวเร สกฺกณิกเม มจฺจรีเสฏฺฐี กปฺลปฺปเว ชาทิสฺสามีติ อญฺเญสํ ทสฺสนาเยน สตฺตมฺมิเก ปาสาทะ กปฺลปฺปเว ปาจาเปติ, ตวํ ตตฺถ คนฺตวา เสฏฺฐี ทเมตฺวา นิพฺพิเสวณํ กตฺวา อุโปปิ ชายปติเก ปุเว จ ชีรสปฺปิสมฺมวาทินิ จ คาหาเปตฺวา อตฺตโน พเลนฺน เชตฺวานํ อานะหิ; อชฺชานํ ปณฺจหิ ภิกฺขุสฺสเทหิ สทฺธิ วิหาเรยว นิสิติสฺสามิ, ปุเวเหว ภตฺตกิจฺจํ กริสฺสามีติ อาห ๑

ครั้งนั้น อ. พระศาสดา ตรัสเรียกมาแล้ว ซึ่งพระเถระชื่อว่ามหาโมคคัลลานะ ในเวลาเช้าเที่ยว ตรัสแล้ว ว่า “ดูก่อนโมคคัลลานะ อ. เศรษฐีผู้มีความตระหนี่ ในนิคมชื่อว่าสักกระ อันไม่ไกล แห่งพระนครชื่อว่าราชคฤห์ นั้น (คิดแล้ว) ว่า ‘(อ. เรา) จักเคี้ยวกิน ซึ่งขนมเบื้อง ท.’ ดังนี้ (ยังภรรยา) ให้ทอดอยู่ ซึ่งขนมเบื้อง ท. ในปราสาท อันประกอบแล้วด้วยชั้นเจ็ด เพราะความกลัวแต่อันเห็น (แห่งชน ท.) เหล่าอื่น, อ. เธอ ไปแล้ว (ในที่) นั้น ทรมานแล้ว ซึ่งเศรษฐี กระทำแล้ว ให้เป็นผู้มีความเสพผิดออกแล้ว ยังเมียและผัว ท. แม้ทั้งสอง ให้ถือเอาแล้ว ซึ่งขนม ท. ด้วย ซึ่งน้ำมันและเนยใสและน้ำผึ้งและน้ำอ้อย ท. ด้วย จึงนำมา สู่พระวิหารชื่อว่าเชตวัน ด้วยกำลัง ของตน, ในวันนี้ อ. เรา จักนั่ง ในวิหารนั้นเที่ยว กับ ด้วยรอยแห่งภิกษุ ท. ห้า, อ. เรา จักกระทำ ซึ่งกิจด้วยภัด ด้วยขนม ท. นั้นเที่ยว” ดังนี้ ๑

เถโรปิ “สาธุ ภนฺเตติ สตฺถุ วจนํ สมฺปฏิจฺฉิตฺวา ตาวเหว อิทธิพฺเลน ตํ นิคมํ คนฺตวา ตสฺส ปาสาทสฺส สิทฺถชฺรทฺวาเร สุนฺติโต สุปารุโธ อากาเส เอว มณฺธิรูปํ วิย อฏฺฐาลิ ๑

แม้ อ. พระเถระ รับพร้อมเฉพาะแล้ว ซึ่งพระดำรัส ของพระศาสดา ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อ. ดีละ” ดังนี้ ไปแล้ว สุนฺติคม นั้น ด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ ในขณะนั้นนั้นเที่ยว ผู้นั่งดีแล้ว ผู้ห่มดีแล้ว ได้ยืนอยู่แล้ว ที่ประตูแห่งสิทฺถชฺรทฺวาเร ของปราสาท นั้น ราวกะ อ. รูปแห่งแก้วมณี (ลอยอยู่) ในอากาศนั้นเที่ยว ๑

มหาเสฏฺฐิโน เถรํ ทิสฺวาว ทพยมํสํ กมฺปิ ๑

อ. เห็นแห่งหัวใจ ของมหาเศรษฐี ห้วนไหวแล้ว เพราะเห็น ซึ่งพระเถระเที่ยว ๑

โส “อหํ เอวรูปานํเยว ภเยน อิมํ จานํ อาคโต, อญฺญจ อาคนฺตวา วาตฺพานทฺวาเร จิตฺติ คเหตุพฺพคฺคหณํ อปสฺสนฺโต อคฺคิมฺหิ ปกฺขิตฺตโลณสฺสขรา วิย โรเสนฺโต (P33) ตมฺมฏฺฐายนฺโต เอวมาห “สมณ อากาเส จตฺวา ก็ ลภิสฺสสิ, อากาเส อปเท ปทํ ทสฺเสตฺวา จงฺกมนฺโตปิ เนว ลภิสฺสสิติ ๑

(อ. เศรษฐี) นั้น (คิดแล้ว) ว่า “อ. เรา เป็นผู้มาแล้ว สู่ที่ นี้ เพราะความกลัว (ต่อชน ท.) ผู้มีอย่างนี้เป็นรูปนั้นเที่ยว (ย่อมเป็น), ก็ (อ. สมณะ) นี้ มาแล้ว ยืนแล้ว ที่ประตูแห่งช่องเป็นที่ดื่มกินซึ่งลม” ดังนี้ เมื่อไม่เห็น (ซึ่งวัตถุ) เป็นเครื่องถือเอาอันตนพึงถือเอา โกรธอยู่ ประพติดตัญจะอยู่ ราวกะ อ. ก้อนแห่งเกล็ดอันบุคคลใส่เข้าแล้ว ท. ในไฟ กล่าวแล้ว อย่างนี้ ว่า “แน่สมณะ (อ. ท่าน) ยืนอยู่แล้ว ในอากาศ จักได้ ซึ่งอะไร, (อ. ท่าน) แสดงแล้ว ซึ่งรอยเท้า ในอากาศ อันมีรอยเท้าหามได้ จักไม่ได้นั้นเที่ยว” ดังนี้ ๑

เถโร ตสฺมีเอว จาเน อปฺราปรํ จงฺกมิ ๑

อ. พระเถระ จงกรมแล้ว ไป ๆ มา ๆ ในที่ นั้นนั้นเที่ยว ๑

เสฏฐี “จกมณโฑ กิ ลภิสสสิ, อาภาเส ปลลวงเกน นิสินโฑปิ น ลภิสสสิเยวาติ อาห ๑

อ. เศรษฐี กล่าวแล้ว ว่า “(อ. ท่าน) จกมณอยู่ จักได้ ซึ่งอะไร, (อ. ท่าน) แม้นั่งอยู่ โดยบัลลังก์ ในอากาศ จักไม่ได้ที่นั่ง เทียว” ดังนี้ ๑

เถโร ปลลวงกั อาภุชิตวา นิสินิ ๑

อ. พระเถระ นั่งคู้เข้าแล้ว ซึ่งบัลลังก์ ๑

อถ น “อาภาเส นิสินโน กิ ลภิสสสิ, อาคณตวา วาตปานอุมมาเร จิตปิ น ลภิสสสิติ อาห ๑

ครั้งนั้น (อ. เศรษฐี) กล่าวแล้ว (กะพระเถระ) นั้น ว่า “(อ. ท่าน) นั่งแล้ว ในอากาศ จักได้ ซึ่งอะไร, (อ. ท่าน) แม้มาแล้ว ยืนอยู่แล้ว ที่ธรณีแห่งช่องเป็นที่ดื่มกินซึ่งลม จักไม่ได้” ดังนี้ ๑

เถโร อุมมาเร อฏฐาสี ๑

อ. พระเถระ ได้ยืนอยู่แล้ว ที่ธรณี ๑

อถ น “อุมมาเร จิต กิ ลภิสสสิ, ฐมายนโฑปิ น ลภิสสสิเยวาติ อาห ๑

ครั้งนั้น (อ. เศรษฐี) กล่าวแล้ว (กะพระเถระ) นั้น ว่า “(อ. ท่าน) ยืนอยู่แล้ว ที่ธรณี จักได้ ซึ่งอะไร, (อ. ท่าน) แม้ประพฤติ เพียงดั่งควันอยู่ จักไม่ได้ที่นั่งเทียว” ดังนี้ ๑

เถโรปิ ฐมายิ ๑

แม้อ. พระเถระ ประพฤติเพียงดั่งควันแล้ว ๑

สกลปาสาโท เอกฐโม อโหสิ ๑

อ. ปราสาททั้งสิ้น เป็นปราสาทมีควันเป็นอันเดียวกัน ได้เป็นแล้ว ๑

เสฏฐีโน อกขินัน สุจิตยา วิชฌนกาโล วีย อโหสิ ๑

(อ. กาล นั้น) เป็นราวกะว่ากาลเป็นที่แขวง ซึ่งนัยนตา ท. ของเศรษฐี ด้วยเข็ม ได้เป็นแล้ว ๑

เคหชฌายนภเยน ตํ “ปชชนโฑปิ น ลภิสสสิติ อวตวา “อโย สมโณ สุฏฐุ ลคโค อลททา น คมิสสติ, เอกมสส ปุว ทาเปสสามิติ ภริยิ อาห “ภทเท เอกุ ชุททกปุว ปจิตวา สมณสส ทตวา อญโยเซหิ นนติ ๑

(อ. เศรษฐี) ไม่กล่าวแล้ว ว่า “(อ. ท่าน) แม้โพล่งอยู่ จักไม่ได้” ดังนี้ (กะพระเถระ) นั้น เพราะความกลัวแต่อันใหม่ซึ่งเรือน (คิดแล้ว) ว่า “อ. สมณะ นี้ ข้องแล้ว ด้วยดี ไม่ได้แล้ว จักไม่ไป, (อ. เรา) (ยังภรรยา) จักให้ให้ ซึ่งขนม ขึ้นหนึ่ง (แก่สมณะ) นั้น” ดังนี้ กล่าวแล้ว กะภรรยา ว่า “เณรนางผู้เจริญ (อ. เธอ) ทอดแล้ว ซึ่งขนมขึ้นเล็ก ขึ้นหนึ่ง ให้แล้ว แก่สมณะ จงส่งไป (ซึ่งสมณะ) นั้น” ดังนี้ ๑

สา โถกเภา ปิฏฺฐํ กปฺลปาทิยํ ปกฺขิปี ๑

(อ. ภรรยา) นั้น ใส่เข้าแล้ว ซึ่งแบ่ง หน้อยหนึ่งนั้นเทียว ในถาดแห่งกระเบื้อง ๑

มหาปุโหว หุตฺวา สกลปาทิ ปุเรตฺวา อุทฺธมาโต อฏฺฐาลิ ๑

(อ. ขนม) เป็นขนมขึ้นใหญ่ เป็น พองขึ้นแล้ว ยังถาดทั้งสิ้น ให้เต็ม ได้ตั้งอยู่แล้ว ๑

เสฏฺฐิ ตํ ทิสฺวา “พฬุ ตยา ปิฏฺฐํ คหิตํ ภวิสฺสตีติ, สยเมว ทพฺพิกณฺเณน โถกํ ปิฏฺฐํ คเหตุวา ปกฺขิปี ๑

อ. เศรษฐี เห็นแล้ว (ซึ่งขนม) นั้น (กล่าวแล้ว) ว่า “อ. แบ่ง อันมาก เป็นแบ่งอันธอถือเอาแล้ว จักเป็น” ดังนี้ ถือเอาแล้ว ซึ่งแบ่ง หน้อยหนึ่ง ด้วยมูมแห่งทัพพี ใส่เข้าแล้ว เองนั้นเทียว ๑

ปุโหว ปุริมปุโหวโต มหนตฺตโร ชาโต ๑

อ. ขนม เป็นขนมใหญ่กว่า กว่าขนมอันมีมาก่อน เกิดแล้ว ๑

เอวํ ยํ ยํ ปจติ, โส โส มหนตฺมหนโตว โหติ ๑

(อ. เศรษฐี) ย่อมทอด (ซึ่งขนม) ใด ใด อย่างนี้, (อ. ขนม) นั้น นั้น เป็นขนมทั้งใหญ่ทั้งใหญ่เทียว ย่อมเป็น ๑

โส นิพฺพิโน ภริยํ อาท “ภทฺเท อิมสฺส เอกํ ปุวํ เทหิติ ๑

(อ. เศรษฐี) นั้น เมื่อหน่ายแล้ว กล่าวแล้ว ภรรยา ว่า “แนะนำผู้เจริญ (อ. เธอ) จงให้ ซึ่งขนม ขึ้นหนึ่ง (แก่สมณะ) นี้” ดังนี้ ๑

ตสฺสา ปจฺฉิโต เอกํ คณฺหนติยา, สพฺเพ เอกาพฺพธา อลฺลียิสฺสุ ๑

(เมื่อภรรยา) นั้น ถือเอาอยู่ (ซึ่งขนม) ขึ้นหนึ่ง จากกระเช้า, (อ. ขนม ท.) ทั้งปวง เป็นของเนื่องเป็นอันเดียวกันแล้ว (เป็น) ติดกันแล้ว ๑

สา เสฏฺฐิ อาท “สามิ สพฺเพ ปุวา เอกาพฺพธา, วิสฺสุ กาทุมํ น สกฺโกมิติ ๑

(อ. ภรรยา) นั้น กล่าวแล้ว กะเศรษฐี ว่า “ข้าแต่ นาย อ. ขนม ท. ทั้งปวง เป็นของเนื่องเป็นอันเดียวกันแล้ว (ย่อมเป็น), (อ. ดิฉัน) ย่อมไม่อาจ เพื่ออันกระทำ แยกกัน” ดังนี้ ๑

“อหํ กริสฺสามิติ โสปี (P34) กาทุมํ นาสกฺขิ ๑

(อ. เศรษฐี) แม่นั้น (กล่าวแล้ว) ว่า “อ. เรา จักกระทำ” ดังนี้ ไม่ได้อาจแล้ว เพื่ออันกระทำ ๑

อุโปปี ชนา โกถียํ คเหตุวา กพฺพนฺตปิ วิโยเชตุมํ นาสกฺขิสฺสเภา ๑

อ. ชน ท. แม้ทั้งสอง แม้จับแล้ว ที่ปลาย ครามายอยู่ ไม่ได้อาจแล้ว เพื่ออันให้แยกกันนั้นเทียว ๑

อถสฺส ปุเวหิ สทฺธิ วายมนตสฺสเสว สรีโรโต เสทา มจฺจิสฺส, ปิปาสา อุปจฺฉิขฺติ ฯ

ครั้งนั้น (เมื่อเศรษฐี) นั้น พยายามอยู่ กับ ด้วยชนม ท. นั้นเที่ยว, อ. เหงื่อ ท. ไหลออกแล้ว จากสรีระ, อ. ความกระหาย เข้าไปขาดแล้ว ฯ

ตโต ภริยํ อาห “ภทฺเท น เม ปุเวหิ อตฺถิ, สมณสฺส เทหิติ ฯ

ในลำดับนั้น (อ. เศรษฐี) กล่าวแล้ว กะภรรยา ว่า “แน่นอนผู้เจริญ อ. ความต้องการ ด้วยชนม ท. (มีอยู่) แก่เรา หามิได้, (อ. เธอ) จงให้ แก่สมณะ” ดังนี้ ฯ

สา ปจฺฉิ อาทาย เถรํ อุปสงฺกมิ ฯ

(อ. ภรรยา) นั้น ถือเอาแล้ว ซึ่งกระเช้า เข้าไปหาแล้ว ซึ่งพระเถระ ฯ

เถโร อุภินฺหิ ฆมฺมํ เทเสสิ, ติณฺณํ รตนานํ कुณํ กเถสิ, “อตฺถิ ทินฺนํ, อตฺถิ ยฺยฺจนฺติ ทินฺนทานาทีนํ ผลํ คคณตเล จนฺทํ วิย ทสฺเสสิ ฯ

อ. พระเถระ แสดงแล้ว ซึ่งธรรม (แก่เมียและผัว ท.) แม้ทั้งสอง, กล่าวแล้ว ซึ่งคุณ แห่งรัตนะ ท. สาม, แสดงแล้ว ซึ่งผล (แห่งกุศล ท.) มีทานอันบุคคลถวายแล้วเป็นต้น ว่า “(อ. ทาน) อัน (อันบุคคล) ให้แล้ว มีอยู่, (อ. ยัญ) อัน (อันบุคคล) บูชาแล้ว มีอยู่” ดังนี้ (กระทำ) ให้เป็นราวกะว่าพระจันทร์ ในพื้นแห่งท้องฟ้า ฯ

ตํ สุตฺวา ปสฺนฺนจิตฺโต เสฏฺฐิ “ภนฺเต อาคณฺฑฺวา อิมสฺมิ ปลฺลนฺเก นิสิตฺวา ปริภุญฺชถาติ อาห ฯ

(อ. เศรษฐี) ฟังแล้ว (ซึ่งคำ) นั้น ผู้มีจิตเลื่อมใสแล้ว กล่าวแล้ว ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ (อ. ท่าน) มาแล้ว นั่งแล้ว บนบัลลังก์ นี้ ขอจงฉัน” ดังนี้ ฯ

เถโร “มหาเสฏฺฐิ สมมาสมฺพุทฺโธ ‘ปุเว ชาทิสฺสามิติ ปญฺจหิ ภิกฺขุสฺสเทหิ สทฺธิ วิหาเร นิสินฺโน; ตุมฺหากํ รุจฺฉิยา สติ, เสฏฺฐิ ภริยํ ปุเว จ ชีราทีนํ จ คณฺหาเปถ, สตฺถุ สนฺติกํ คมิสฺสามาติ อาห ฯ

อ. พระเถระ กล่าวแล้ว ว่า “ดูก่อนมหาเศรษฐี อ. พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ประทับนั่งแล้ว ในวิหาร กับ ด้วยร้อยแห่งภิกษุ ท. ห้า (ด้วยอันทรงดำริ) ว่า ‘(อ. เรา) จักเคี้ยวกิน ซึ่งชนม ท.’ ดังนี้, ครั้นเมื่อความชอบใจ แห่งท่าน ท. มีอยู่, ดูก่อนเศรษฐี (อ. ท่าน) ยังภรรยา จงให้ถือเอา ซึ่งชนม ท. ด้วย (ซึ่งวัตถุ ท.) มีน้ำนมเป็นต้น ด้วย, (อ. เรา ท.) จักไป สู่สำนัก ของพระศาสดา” ดังนี้ ฯ

“กทํ ปน ภนฺเต เอตฺรหิ สตฺถาติ ฯ

(อ. เศรษฐี ถามแล้ว) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ก็ อ. พระศาสดา (ย่อมประทับอยู่) (ในที่) ไหน ในกาลนี้” ดังนี้ ฯ

“อีโต ปญฺจจตฺตาฬิโยชนมฺมตฺถเก เชตวนวิหาเร เสฏฺฐิจิตฺติ ฯ

(อ. พระเถระ กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนเศรษฐี (อ. พระศาสดา ย่อมประทับอยู่) ในพระวิหารชื่อว่าเชตวัน ในที่สุดแห่งโยชน สี่สิบห้า (แต่ที่) นี้” ดังนี้ ฯ

“ภนเต กาล์ อนติกุกมิตวา เอตตัก อทธาน์ กถ์ คมัสสามาติ ๑

(อ. เสรฐฐี กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ (อ. เรา ท.) จักไป สู่ทางไกล อันมีประมาณเท่านี้ ไม่ก้าวล่วง ซึ่งกาล อย่างไม่”  
ดังนี้ ๑

“มหาเสฏฐิ ตุมหากั รุจิยา สติ, อหัง โว อตฺตโน พเลน เนสสามิ; ตุมหากั ปาสาเท โสปานสีส อตฺตโน จาเน  
เอว ภวิสฺสติ, โสปานปริโยสานัง ปน เขตวนทวารโกฏฐเก ภวิสฺสติ, อุปริปาสทา เหมจจาโตรณกาลมตฺเตเนว เขตวนัง  
เนสสามีสติ ๑

(อ. พระเถระ กล่าวแล้ว) ว่า “ดูก่อนมหาเสฐฐี ครั้นเมื่อความชอบใจ แห่งท่าน ท. มีอยู่, อ. เรา จักนำไป ซึ่งท่าน ท.  
ด้วยกำลัง ของตน, อ. ห้วแห่งบันได ในปราสาท ของท่าน ท. จักมี ในที่ ของตนนั้นเทียว, แต่ว่า อ. ที่สุดลงรอบแห่ง  
บันได จักมี ที่ซุ้มแห่งประตูของพระวิหารชื่อว่าเชตวัน, (อ. เรา) จักนำไป สู่พระวิหารชื่อว่าเชตวัน (โดยกาล) ลักว่ากาล  
เป็นที่ข้ามลงในภายใต้ จากเบื้องบนแห่งปราสาทนั้นเทียว” ดังนี้ ๑

โส “สาธุ ภนเตติ สมปฏิจฺฉิ ๑

(อ. เสรฐฐี) นั้น รับพร้อมเฉพาะแล้ว ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. ดีละ” ดังนี้ ๑

เถโร โสปานสีส ตตฺเถว กตฺวา “โสปานปาทุมุล เขตวนทวารโกฏฐเก โหตุติ อธิฏฐาสิ ๑

อ. พระเถระ กระทำแล้ว ซึ่งห้วแห่งบันได (ในที่) นั้นนั้นเทียว อธิษฐานแล้ว ว่า “อ. โคนแห่งเชิงแห่งบันได จงมี ที่ซุ้มแห่ง  
ประตูของพระวิหารชื่อว่าเชตวัน” ดังนี้ ๑